

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİ MOTİVASYONU:
NİTEL ARAŞTIRMA**

Hatice ANTEPLİOĞLU

hatice.anteplioglu@meb.gov.tr

Millî Eğitim Bakanlığı

Sevinç TUĞRUL TEKİN

sevinctekintugrul@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Fatma BİLEN

Fatma666666777777@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Songül İPEK

Palasongul742@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi motivasyonlarını öğretmen bakış açısıyla incelemektir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde motive düzeylerinin yüksek olması, onların okula olan bağlılıklarını artıracaktır. Araştırma, okul öncesi öğretmenlerin sınıf içi motivasyonunu etkileyen faktörleri incelemek amacıyla nitel bir yaklaşımla, durum çalışması deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır ve form 15 okul öncesi öğretmenine uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin motivasyonlarını okul idarecilerinin tutumları, velilerle iletişim durumu, okuldaki karar alma süreçlerine dahil olma durumları, okulun fiziki durumu vb. ulaşılmıştır.

Anahtar Kelime: Okul öncesi öğretmenleri, motivasyon, okul.

ABSTRACT

Investigation of Factors Affecting Preschool Teachers' Motivation in Classroom

The main purpose of this study is to examine the factors affecting the classroom motivation of preschool teachers from a multidimensional perspective and to reveal the relationships between these factors. The high level of classroom motivation of preschool teachers will increase their commitment to the school. The study was conducted using a qualitative approach and a case study design in order to examine the factors affecting the classroom motivation of preschool teachers. A semi-structured interview form developed by the researcher was used to collect data in the study and the form was applied to 15 preschool teachers. As a result of the study, the motivations of teachers were reached through the attitudes of school administrators, communication with parents, their involvement in decision-making processes in the school, the physical condition of the school, etc.

Key Words: Preschool teachers, motivation, school.

GİRİŞ

Eğitim kurumlarında öğretmen motivasyonu, eğitimin kalitesini belirleyen en önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Öğretmenlerin motivasyon düzeyleri, sundukları eğitimin niteliğini, öğrencilerle kurdukları ilişkileri, mesleki gelişime yönelik tutumlarını ve kuruma bağlılıklarını doğrudan etkilemektedir. Özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin motivasyonları, küçük yaş grubundaki çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerine katkı sağlaması bakımından kritik

bir öneme sahiptir. Okul öncesi öğretmenleri, diğer eğitim kademelerinde görev yapan öğretmenlere kıyasla daha fazla duygusal emek harcamakta ve çocukların temel bakım ihtiyaçlarını da karşılamaktadır. Bu durum, okul öncesi öğretmenlerinin motivasyonlarını etkileyen faktörlerin diğer branş öğretmenlerinden farklılık gösterebileceğini düşündürmektedir. Motivasyon kavramını açıklayan çeşitli teoriler, bireylerin neden ve nasıl motive olduklarına ilişkin farklı bakış açıları sunmaktadır (Küçüközkan, 2015).

Öğretmen motivasyonunu etkileyen faktörler, kişisel, mesleki, kurumsal ve sosyal olmak üzere çeşitli boyutlarda ele alınabilmektedir. Kişisel faktörler arasında öğretmenin mesleki yeterliliği, öz-yeterlik algısı ve kişilik özellikleri yer alırken; mesleki faktörler arasında ücret, çalışma koşulları ve kariyer gelişimi imkanları bulunmaktadır. Kurumsal faktörler ise okul iklimi, yönetici desteği, fiziki imkanlar ve meslektaş ilişkileri gibi unsurları içermektedir. Sosyal faktörler kapsamında ise toplumun öğretmenlik mesleğine bakış açısı, veli desteği ve mesleğin statüsü gibi etkenler değerlendirilmektedir. Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerin sınıf içi motivasyonlarını etkileyen bu faktörleri detaylı bir şekilde incelemeyi, faktörler arasındaki ilişkileri ortaya koymayı ve öğretmenlerin motivasyonlarını artırmaya yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır (Dereli ve Acat, 2010).

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi performansları ve etkililikleri, büyük ölçüde motivasyon düzeylerine bağlıdır. Motive olmuş bir okul öncesi öğretmeni, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına duyarlı olmakta, çocuk merkezli bir yaklaşım benimsemekte, yaratıcı ve etkileşimli etkinlikler planlamakta ve mesleki gelişimini sürdürmektedir. Buna karşın, motivasyonu düşük olan öğretmenler, daha çok öğretmen merkezli bir yaklaşım benimsemekte, rutinlere bağlı kalmakta ve çocukların bireysel ihtiyaçlarına yeterince cevap verememektedir. Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin motivasyonları, çocukların okula karşı tutumlarını, öğrenme isteklerini ve gelişimsel kazanımlarını doğrudan etkilemektedir (Cihangir-Çankaya, 2009).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi motivasyonlarını etkileyen faktörleri çok boyutlu bir bakış açısıyla incelemek ve bu

faktörler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında, okul öncesi öğretmenlerinin motivasyonları üzerinde etkili olan kişisel faktörler (öz-yeterlik algısı, mesleki deneyim, eğitim düzeyi, kişilik özellikleri), mesleki faktörler (maaş ve yan haklar, çalışma saatleri, iş yükü, kariyer gelişim imkanları), kurumsal faktörler (okul iklimi, yönetici desteği, fiziki imkanlar, materyal yeterliliği) ve sosyal faktörler (toplumsal saygınlık, veli desteği, meslektaş ilişkileri) detaylı olarak ele alınacaktır. Ayrıca, öğretmenlerin demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, medeni durum) göre motivasyon düzeylerinde anlamlı farklılıklar olup olmadığı incelenecek ve motivasyon düzeyi ile mesleki performans arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Okul öncesi eğitim, çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemi kapsamakta ve sonraki eğitim kademelerindeki başarılarının temelini oluşturmaktadır. Bu kritik dönemde görev yapan öğretmenlerin motivasyon düzeyleri, sundukları eğitimin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi motivasyonlarını etkileyen faktörleri bütüncül bir yaklaşımla ele alması ve bu faktörler arasındaki ilişkileri ortaya koyması bakımından özgün bir değere sahiptir. Alanyazında okul öncesi öğretmenlerinin motivasyonunu inceleyen çalışmaların sınırlı sayıda olması ve genellikle tek bir faktöre odaklanması, bu araştırmanın önemini artırmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilecek bulgular, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin motivasyonlarını artırmaya yönelik politika ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayacak, eğitim yöneticilerine ve politika yapıcılara yol gösterecektir. Öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin yükseltilmesi, eğitim-öğretim süreçlerinin etkililiğini artıracak, çocukların gelişimsel potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirmelerine olanak tanıyacak ve uzun vadede eğitim sisteminin kalitesinin yükselmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma, okul öncesi öğretmenlerin sınıf içi motivasyonunu etkileyen faktörleri incelemek amacıyla nitel bir yaklaşımla, durum çalışması deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, konunun derinlemesine anlaşılmasını hedefler ve katılımcıların öznel bakış açılarına önem verir; sayısal verilerden ziyade tematik analizlere odaklanır (Neuman, 2020). Durum çalışması ise belirli bir sistemin işleyişine

dair kapsamlı bilgiler sunmak için çoklu veri toplama yöntemlerini içeren ve detaylı analizlere dayanan bir yöntem olarak öne çıkmaktadır (Chmiliar, 2010).

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında, araştırmacının kolay ulaşabileceği bölge olmasından dolayı okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma evreninin geniş olması öğretmenlerin tamamına ulaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle araştırmada belirlenen evren üzerinde örneklem alınma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın örnekleme aynı ilçede görev yapan ve amaçlı örnekleme yöntemi maksimum çeşitlilik önermesiyle seçilmiş 15 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Amaç, nispeten küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme, çalışılan problemle ilgili olabilecek bireylerin çeşitliliğini en üst düzeyde yansıtmak olduğundan bu örneklem yöntemi seçilmiştir. Çalışma grubuyla ilgili bilgilere bulgular bölümünde ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Sorular açık uçlu sorularak derinlemesine bilgi edinmek amaçlanmıştır. Görüşme formunda önce okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerini içeren; cinsiyet, medeni durum, yaş, mesleki kıdem, eğitim durumu gibi sorular sorulmuştur. Bu sorulardan sonra araştırmanın derinlemesine incelenmesi için görüşme formunda 6 soru sorulmuştur. Geçerlilik ve güvenilirlik için kullanılan görüşme formu ilgili alan taraması yapıp, uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Katılan öğretmenlerin gönüllü olarak katılmışlardır. Katılımcılara görüşmeden önce gerekli açıklamalar yapılmıştır. Görüşme sırasında görüşmeci tarafından gerekli notlar alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplamak için, araştırmacı tarafından hazırlanan ve iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Sorular hazırlanırken öncelikle literatür taraması yapılarak konuyla ilgili genel bir bilgi altyapısı oluşturulmuş ve bu süreçte teorik bir çerçeve belirlenmiştir. Hazırlanan form, katılımcılar haricindeki üç okul öncesi

öğretmenine ön çalışma olarak uygulanmış; bu deneme sonucunda soruların anlaşıldığı ve araştırma amacına uygun olduğu görülmüştür. Bu ön çalışmaya dahil edilen öğretmenler, araştırmanın nihai aşamasında katılımcı olarak yer almamışlardır. Katılımcıların demografik bilgilerini toplamak için 5 soru ve motivasyonlarına yönelik görüşlerini almak için açık uçlu 6 soru formda yer almıştır.

Araştırmada, elde edilen veriler nitel araştırma yöntemine uygun olarak betimsel analiz tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama yöntemleriyle elde edilen bilgilerin önceden belirlenmiş temalar çerçevesinde özetlenmesini ve yorumlanmasını sağlayan bir nitel analiz yöntemidir. Bu teknik, bireylerin görüşlerini etkili bir şekilde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilmesine olanak tanır. Araştırmada yer alan öğretmenler, K1'den K15'e kadar kodlanarak anonimlik sağlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu aşamasında veri toplama aracından elde edilen bilgilerden ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Araştırmaya dahil olan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişken	Alt değişken	Frekans
Cinsiyet	Kadın	10
	Erkek	5
Eğitim durumu	Lisans	11
	Yüksek lisans	4
	8	1
	10	1
	14	1
	17	3
Kıdem	23	4
	25	3
	27	1
	29	1

Araştırmaya dahil olan katılımcıların 10'u kadın, 5'i erkektir. 11'i lisans 3'ü yüksek lisans mezunu, kıdemleri 8 ile 29 yıl arasındadır.

Katılımcılara “**Sınıf içinde kendinizi en motive hissettiğiniz durumları ve bu motivasyonu sağlayan faktörleri anlatabilir misiniz?**” sorusu yöneltilmiştir ve verilen cevaplara yer verilmiştir:

“(K3): Öğrencilerimin sınıfta hazır bulunuşluk düzeylerinin yüksek olmaları benim dersimle ilgili motivasyonumun yüksek olmasını sağlamaktadır. (K4): İdarecilerimin sınıfın eksikleri konusunda yardımcı olmaları ve öğrencilerimin ilgili, meraklı öğrenmeye hevesli olduklarını görmek. (K6): Yapılan etkinliklerde öğrencinin aktif katılımı önemlidir. Ayrıca süreçte yaşadıkları merak ve heyecan beni de fazlaca güdülemektedir. (K9): Çalıştığım okulu seviyorum. Bu nedenle okula mutlu geliyorum. Bu durum motivasyonumu etkiliyor. Velilerin eğitime bakışları, çocukları ile iletişimleri, öğrencilerin hazır bulunuşlukları, okul idaresinin öğretmenlere verdiği destek motivasyonumu sağlayan faktörlerdir.”

Tablo 2. Katılımcıların sınıf içinde kendilerine motive hissettikleri durumlara ilişkin bulgular

Tema	Alt Tema
Öğrencilerle İlgili Faktörler	Öğrencilerin derslere hazırlıklı gelmesi ve derse katılımı.
Eğitim Ortamı ve Kaynaklar	Öğrencilerin sınıfta hazır bulunuşluk düzeyleri ve aktif öğrenme motivasyonu. Sınıf mevcutlarının uygunluğu ve bireysel çalışmaya olanak tanınması.
İdari Destek ve Sosyal İlişkiler	Materyal çeşitliliği, teknolojik erişim ve etkinlik fırsatları. Okul idaresi ve velilerin öğretmenlere verdiği destek. Öğretmenin mesleğe karşı tutumu ve iç motivasyonu.

Tablo 2'ye göre öğretmen motivasyonunu artıran etkenler, öğrenci katılımı ve hazırlığı, sınıf ortamı ile materyal çeşitliliği gibi yapısal unsurlarla yakından ilişkilidir. Öğrencilerin derse hazırlıklı gelmeleri ve katılımcı olmaları, öğretmenlerin ders işleme süreçlerine olan bağlılıklarını güçlendirmektedir. Bunun yanı sıra, idarenin ve velilerin

destekleyici tutumları, eğitim süreçlerinin daha etkili bir şekilde yürütülmesine katkı sağlar. Eğitim ortamının fiziksel ve teknolojik açıdan yeterliliği, öğretmenlerin mesleki motivasyonunda kilit rol oynar. Son olarak, öğretmenlerin mesleğe olan bağlılık ve tutkuları, bireysel motivasyonlarını sürdürülebilir kılan en önemli faktörlerden biridir.

Katılımcılara “Okul içindeki fiziksel koşullar (materyal çeşitliliği, sınıf düzeni, ışık, ses vb.) motivasyonunuzu nasıl etkilemektedir?” sorusu yöneltilmiştir ve verilen cevaplara yer verilmiştir:

“(K1): Okulumuzun dersim ile ilgili fiziksel koşulları dersimi zevkle işlememe ve motivasyonumun artmasına etki etmektedir. (K9): Okulumdaki fiziksel koşullar uygunsa motivasyonum yüksek olur. Verdiğim eğitim daha üst düzeyde olur. Gerekli koşullar sağlanamamışsa motivasyonum düşer. (K10): Deprem nedeniyle okulumuzdan ayrıldık geçici olarak çok küçük bir sınıftayız bu da beni ve harekete çok fazla ihtiyacı olan öğrencilerimi olumsuz etkiliyor. (K11): Okulumuzun dersim ile ilgili fiziksel koşulları dersimi zevkle işlememe ve motivasyonumun artmasına etki etmektedir.”

Tablo 3. Katılımcıların Okul içindeki fiziksel koşulların (materyal çeşitliliği, sınıf düzeni, ışık, ses vb.) motivasyonunu etkileme durumuna ilişkin bulgular

Tema	Alt Tema
Fiziksel Koşulların Eğitime Etkisi	Fiziksel koşulların uygunluğunun öğretmen motivasyonuna etkisi.
Materyal Kullanımı	Yetersiz fiziksel koşulların olumsuz sonuçları. Materyal çeşitliliği ve öğretim süreçlerine katkısı. Soyut kavramların aktarımında materyal desteğinin önemi.
Sınıf Ortamı ve Faktörleri	Sınıf içi faktörlerin ders işleme süreçlerine etkisi. Deprem sonrası sınıf ortamındaki değişimlerin öğretmen ve öğrenci üzerindeki etkisi.
Öğretmenlik Mesleği ve İç Motivasyon	Fiziksel koşulların etkisinden bağımsız olarak öğretmenin mesleki tutumu. Öğretmenin motivasyonunu sürdürmede mesleki heyecan ve uyum becerisi. Eğitim ortamındaki bileşenlerin bütünsel bir etkisiyle daha kaliteli eğitim olanağı.

Tablo 3’e göre öğretmenlerin motivasyonu üzerinde fiziksel koşulların etkisi yadsınamaz bir gerçekliktir. Uygun fiziki ortamlar, ders işleme sürecinin verimliliğini artırırken, yetersiz koşullar öğretmenin ve öğrencinin performansını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bununla birlikte, materyal çeşitliliği ve soyut kavramların somutlaştırılmasında materyal desteği, etkili öğretim süreçlerinin temel unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Ancak, öğretmenlik mesleğinde motivasyon yalnızca çevresel faktörlere bağlı değildir; mesleki bağlılık, iç motivasyon ve uyum sağlama becerisi, öğretmenin başarıyı sürdürebilmesini sağlayan temel unsurlar arasındadır. Eğitim ortamındaki tüm bileşenlerin uyum içerisinde olması, öğretimin kalitesini belirgin şekilde yükseltmektedir.

Katılımcılara **“Okul yönetimi ve meslektaşlarınızla olan ilişkilerinizin sınıf içi motivasyonunuzu nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?”** sorusu yöneltilmiştir ve verilen cevaplara yer verilmiştir:

“(K1): Okul yönetimi dersimizle ilgili olarak gerekli hassasiyeti göstermediklerinde moral ve motivasyon olarak olumsuz etkilenmekteyim. Meslektaşlarımızda dersimizle ilgili başarılar elde ettiğimizde bizlerin mutluluğunu paylaşmadıklarında motivasyonumuzu olumsuz olarak etkilemektedir. (K6): Yapılan ve yapılacak olan etkinliklerde aynı pencereden bakabilmek pozitif etki yaratacağından olumlu yansıması olacaktır. (K9): Okul yönetimi ve öğretmen arkadaşlarımla olan olumlu ilişkilerim motivasyonumu artırır. Eğer onlar ile iletişim düşük ilişkilerim zayıfsa bu durum motivasyonumu düşürür. (K14): Okul içerisinde oluşan ortam okul kültürünü olumlu bir şekilde yukarı çeker. O yüzden idare ve meslektaşlarla olan bağın kuvvetli olması iş verimini olumlu anlamda etkiliyor.”

Tablo 4. Katılımcıların okul yönetimi ve meslektaşlarıyla olan ilişkilerinde sınıf içi motivasyonunu etkileme durumuna ilişkin bulgular

Tema	Alt Tema
Okul Yönetimi ve İdari Destek	Okul idaresinin öğretmeni destekleme düzeyi ve motivasyona etkisi. İdarenin derslere gösterdiği hassasiyetin öğretmen moraline etkisi. İdarenin alanın ihtiyaçlarını bilerek işbirliği içinde hareket etmesi.
Meslektaşlarla İlişkiler ve İşbirliği	Meslektaşlarla olumlu iletişimin sınıf içi motivasyona etkisi. Başarıların paylaşılmaması durumunda moral ve motivasyondaki düşüş. Zümre birlikteliği ve ortak hareket etmenin motivasyonu artırması.
Okul Kültürü ve Çalışma Ortamı	Okul içinde olumlu bir çalışma ortamının iş verimine etkisi. İdare ve meslektaşlar arasındaki bağın okul kültürünü güçlendirmesi.

Tablo 4'e göre okul yönetimi ve meslektaşlar arasındaki ilişkiler, öğretmen motivasyonunu doğrudan etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Yönetimin öğretmenlere destekleyici bir yaklaşım sergilemesi ve meslektaşlar arasında işbirliği ve başarıların paylaşılması, motivasyonu olumlu yönde artırmaktadır. İdarenin ve öğretmenlerin ortak hedefler doğrultusunda birlikte çalışması, okul kültürünün güçlenmesini ve iş veriminin artmasını sağlar. Ancak, iletişim ve destek eksikliği durumunda, öğretmen motivasyonu üzerinde olumsuz etkiler gözlemlenebilmektedir. Bu bağlamda, idari destek ve pozitif bir çalışma ortamı, eğitim kalitesini yükselten temel faktörlerdir.

Katılımcılara “**Sınıf içi motivasyonunuzu düşüren en önemli faktörler nelerdir ve bu durumlarla nasıl başa çıkıyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir ve verilen cevaplara yer verilmiştir:

“(K1): Sınıf içinde dersimizi işlerken derse ben fiilen katılırken derse katılmak istemeyen öğrencilerin olduğunu gördüğümde canım sıkılıyor ders işleme motivasyonumu olumsuz etkiliyor. (K2): Öğrencilerin dersi dinlememesi kendi aralarında konuşmaları. Dikkatlerini çekecek konulara yöneliyorum. (K4): İdarecinin çifte standart davranışları ve sesini

yükseltmesi özellikle velinin yanında. (K10): Kalabalık sınıf erkek öğrencilerin çok olması ayrıca sınıfta 4 kaynaştırma öğrencisinin olması. (K12): Sınıf içinde dersimizi işlerken derse ben fiilen katılırken derse katılmak istemeyen öğrencilerin olduğunu gördüğümde canım sıkılıyor ders işleme motivasyonumu olumsuz etkiliyor.”

Tablo 5. Katılımcıların sınıf içi motivasyonunu düşüren faktörlerin neler olduğuna ve bu durumlarla nasıl başa çıktıklarına ilişkin bulgular

Tema	Alt Tema
Öğrenci Katılımı ve İlgisi	Öğrencilerin derse katılmak istememesi ve motivasyona etkisi. Dersi dinlemeyen ve dikkat dağıtan öğrencilerle başa çıkma yöntemleri. Öğrencilerin isteksizliği ve sınıf içi motivasyonu azaltıcı etkisi. Kalabalık sınıf mevcutlarının motivasyona olumsuz etkisi.
Eğitim Ortamı ve Sınıf Koşulları	Kaynaştırma öğrencilerinin fazlalığı ve öğretim süreçlerindeki zorluklar. Yardımcı personel eksikliği ve eğitime katkı sağlama ihtiyacı.
İdari ve Velisel Faktörler	İdarenin tutumu ve öğretmen motivasyonu üzerindeki etkisi. Velilerin ilgisizliği ve motivasyonu düşüren yönlendirmeleri.
Öğretmen Stratejileri ve Yaklaşımları	Motivasyonu düşüren durumlara karşı profesyonel yaklaşımlar geliştirme. Etkinlikler ve materyallerle öğrencilerin ilgisini artırma yöntemleri.

Tablo 5’e göre sınıf ortamında öğrenci katılımı ve ilgisi, öğretmen motivasyonu üzerinde doğrudan bir etkindir. Kalabalık sınıflar, kaynaştırma öğrencilerinin yoğunluğu ve yardımcı personel eksikliği, öğretim süreçlerini zorlaştırarak motivasyon kaybına yol açabilmektedir. Ayrıca, velilerin ilgisizliği ve okul idaresinin tutarsız davranışları da motivasyon üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bununla birlikte, öğretmenlerin profesyonel yaklaşımlar sergileyerek dikkat çekici etkinlikler ve materyallerle sınıf içi etkileşimi artırma çabaları, bu olumsuzlukları dengelemeye yönelik önemli bir çözüm yolu sunmaktadır. Eğitim ortamında sağlanan destekleyici koşullar hem öğretmen hem de öğrenci için daha verimli bir öğrenme süreci sağlamaktadır.

Katılımcılara “Velilerle olan iletişiminiz ve işbirliğiniz sınıf içi motivasyonunuzu ne yönde etkilemektedir?” sorusu yöneltilmiştir ve verilen cevaplara yer verilmiştir:

“(K1): Veliler dersimizle ilgili olarak öğrencilerimizi ve bizleri desteklediklerinde motivasyonumuz kat be kat artıyor. (K4): Olumlu yönde etkiler. (K8): Velilere ulaşabilmek ve onlarla anlaşabilmek kolay ise öğrencilerin gelişimi açısından birlikte yol alabiliriz. (K9): Velilerle olan iletişimin ve işbirliğim sınıf içi motivasyonumu olumlu yönde etkiler. (K10): Verilen geri bildirimler çok kıymetli olup olumlu olanlar motive edici olmaktadır. (K13): Velilerle iletişim ve işbirliği sınıf motivasyonumu belirleyici bir etken değildir. (K14): Olumlu yönde etkilemektedir. Velilerin ders öncesi yapılan hazırlıklarda etkin olması bizlerinde işini kolaylaştırmaktadır.”

Tablo 6. Katılımcıların velilerle olan iletişiminin ve işbirliğinin sınıf içi motivasyonunu etkileme durumuna ilişkin bulgular

Tema	Alt Tema
Velilerle İletişim ve İşbirliği	Velilerle olumlu iletişimin sınıf içi motivasyona etkisi. Velilerle kurulan işbirliğinin öğretmen motivasyonunu artırması.
Velilerin Eğitim Sürecine Katkısı	Veli toplantıları ve bireysel görüşmelerin sınıf içi olumlu sonuçlara katkısı. Velilerin ders öncesi hazırlıklarda etkin rol üstlenmesinin öğretmene katkısı.
Velilere Ulaşılabilirlik ve Anlaşılabilirlik	Velilerden gelen olumlu geri bildirimlerin motive edici etkisi. Velilere kolay erişim ve etkili anlaşmanın öğrencilerin gelişimine katkısı. Velilerin destekleyici tutumlarının sınıf içinde pozitif sonuçlara yol açması.

Tablo 6’ya göre velilerle kurulan olumlu iletişim ve işbirliği, öğretmen motivasyonu üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Özellikle veli desteklerinin ve geri bildirimlerinin öğretmenin ders işleme süreçlerine yönelik motivasyonunu artırdığı gözlemlenmektedir. Velilerin ders öncesi hazırlıklarda etkin rol alması ve eğitim sürecine aktif katılımı, sınıf içi öğrenme ortamını olumlu yönde desteklemektedir. Bunun yanı sıra, velilere ulaşılabilirlik ve karşılıklı anlaşılabilirlik, öğrencilerin gelişim sürecinde iş birliğini

kolaylaştıran temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, veli-öğretmen işbirliği, öğrenci başarısını ve sınıf içi motivasyonu artıran kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcılara “**Mesleki gelişim fırsatları ve kariyer olanaklarının sınıf içindeki performansınıza ve motivasyonunuza etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?**” sorusu yöneltilmiştir ve verilen cevaplara yer verilmiştir:

“(K2): Olumlu etkilemektedir. (K3): Gelişim fırsatları verildiğinde sınıf içi motivasyonumuz mutlaka olumlu olarak yükselecektir. (K4): Etkilemiyor. (K5): Olumlu olacağını düşünüyorum. Olumlu fırsatlar her zaman motivasyonu artırır. (K11): Mesleki gelişim ile ilgili fırsatların verilmesi sınıf içi performansımızı ve motivasyonumuzu olumlu olarak etkileyeceğini düşünüyorum. (K12): Mesleki gelişim ile ilgili fırsatların verilmesi sınıf içi performansımızı ve motivasyonumuzu olumlu olarak etkileyeceğini düşünüyorum.”

Tablo 7. Katılımcıların mesleki gelişim fırsatları ve kariyer olanaklarının sınıf içindeki performansına ve motivasyona etkisi hakkındaki düşüncelerine ilişkin bulgular

Tema	Alt Tema
Mesleki Gelişim ve Motivasyon	Mesleki gelişim fırsatlarının öğretmen motivasyonunu artırıcı etkisi. Kariyer olanaklarının performans ve yeniliklere katkısı. İhtiyaca uygun eğitim ve seminerlerin sınıfa yansımaları.
Öğretmenlik ve Pedagojik Uygulamalar	Mesleki gelişim sayesinde pedagojik yöntemlerin geliştirilmesi. Öğretmenin değişen ve gelişen konulara uyum sağlama çabası. Alan odaklı eğitimlerin öğretmen başarısına etkisi.
Öğretmen Performansı ve Sürekli Gelişim	Mesleki gelişimin performans üzerindeki belirleyici rolü. Sürekli bilgi yenilemenin öğretmen motivasyonu ve verimliliğine katkısı.

Tablo 7’ye göre mesleki gelişim fırsatlarının öğretmen motivasyonu ve performansı üzerinde belirleyici bir etkisi bulunmaktadır. İhtiyaca uygun eğitimler ve alan odaklı

seminerler, öğretmenlerin pedagojik yöntemlerini geliştirmelerine olanak tanımakta ve sınıf içi uygulamalara olumlu şekilde yansımaktadır. Sürekli bilgi yenileme ve gelişen eğitim konularına uyum sağlama çabası, öğretmenlerin mesleki verimliliğini artırıcı bir rol oynamaktadır. Ayrıca, kariyer olanakları ve yenilikçi yaklaşımlar, öğretmenlerin motivasyonunu sürekli kılarak eğitim kalitesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, mesleki gelişim hem bireysel hem de kurumsal düzeyde önemli bir yatırım alanı olarak değerlendirilebilir.

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuçlar

- Öğretmen motivasyonunu artıran temel unsurlar, eğitim ortamlarının fiziksel ve teknolojik yeterliliği ile öğrencilerin hazırlık ve katılım düzeyleri gibi yapısal faktörlere dayanmaktadır. Ayrıca, idarenin ve velilerin destekleyici tutumları, eğitim süreçlerinin etkinliğini ve öğretmenlerin mesleki bağlılıklarını güçlendiren önemli bir etkiye sahiptir.
- Öğretmen motivasyonu, eğitim ortamının fiziksel koşulları ve materyal çeşitliliği gibi dışsal faktörlerle yakından ilişkilidir. Bu unsurlar ders sürecinin verimliliğini doğrudan etkiler. Ancak, öğretmenlerin mesleki bağlılıkları ve iç motivasyonları, başarıyı sürdürülebilir kılmada merkezi bir rol oynar. Eğitim süreçlerindeki tüm bileşenlerin uyum içerisinde olması, öğretimin kalitesini belirgin bir şekilde artırmaktadır.
- Okul yönetimi ve meslektaşlar arasındaki etkili işbirliği, öğretmen motivasyonunun sürdürülebilirliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Destekleyici bir yönetim anlayışı ve meslektaşlar arasında başarıların paylaşılması, okul kültürünü güçlendirerek iş verimliliğini artırmaktadır. Ancak, iletişim ve destek eksiklikleri hem motivasyon hem de eğitim süreçleri üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir.
- Sınıf ortamında öğrenci katılımı ve ilgisi, öğretmen motivasyonunu doğrudan etkileyen temel unsurlardan biridir. Kalabalık sınıflar, yardımcı personel eksikliği ve velilerin ilgisizliği gibi faktörler motivasyon kaybına neden olabilirken, dikkat çekici etkinlikler ve materyallerle desteklenen öğretim süreçleri bu

olumsuzlukları dengeleyebilir. Destekleyici koşulların sağlanması, öğretmen ve öğrenci performansını artırarak daha verimli bir öğrenme süreci sunmaktadır.

- Veli-öğretmen işbirliği, öğretmen motivasyonu ve ders işleme süreçlerinin verimliliği üzerinde doğrudan etkili olan temel bir unsurdur. Velilerin ders öncesi hazırlıklara ve eğitim süreçlerine aktif katılımı, sınıf içi öğrenme ortamını olumlu yönde desteklemektedir. Ayrıca, velilerle kurulan karşılıklı ve ulaşılabilir iletişim, öğrencilerin gelişim süreçlerinde iş birliğini kolaylaştırarak eğitim kalitesini artırmaktadır.
- Mesleki gelişim fırsatları, öğretmen motivasyonu ve performansı üzerinde belirleyici bir etki yaratarak eğitim süreçlerine olumlu katkılar sağlamaktadır. İhtiyaca uygun eğitimler ve yenilikçi seminerler, öğretmenlerin pedagojik becerilerini geliştirmelerine olanak tanırken sınıf içi uygulamalara da doğrudan yansımaktadır. Sürekli bilgi yenileme ve kariyer olanaklarının desteklenmesi, öğretmenlerin mesleki bağlılıklarını güçlendiren ve eğitim kalitesini artıran kritik unsurlar arasında yer almaktadır.

Tartışma

Taş ve Korkmaz (2019) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda Sınıf öğretmenlerini motive eden faktörler arasında “mesleki ideal ve sevgi”, “mesleki sorumluluk”, “mesleğin değeri”, “kararlara katılım”, “fiziksel şartlar”, “mesleki uzmanlık ve deneyim”, “ödüllendirme”, “mesleki gelişim ve ilerleme”, “okul içi iletişim ve iş birliği” ile “velilerin tutumları” öne çıkmaktadır. bununla birlikte, “mesleki saygınlık”, “işin doğası”, “özlük hakları” ve “yöneticilerin tutumları” öğretmenlerin motivasyonunu doğrudan artırmayan ya da azaltmayan unsurlar olarak değerlendirilmektedir. “Ücret”, “denetim süreci ve denetleyicilerin yaklaşımları” ile “farklı öğrenci profilleri” ise öğretmen motivasyonunu olumsuz etkileyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır.

Aynas, Aynas, Atsız (2024) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda öğretmenlerin mesleki motivasyonları yaş, cinsiyet, mesleki deneyim ve branş faktörlerinden etkilenmezken, görev yapılan okul kademesi ve eğitim düzeyine bağlı olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir. Sınıf rehberlik uygulamaları ise genel olarak yüksek düzeyde bulunmuş ve demografik değişkenler açısından anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Ayrıca, mesleki motivasyon ile sınıf rehberlik uygulamaları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Asar, Civan ve Tonbul Akkurt (2023) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda Okul öncesi öğretmenlerinin yöneticilerle yaşadığı uyumsuzluklar ve çalışma koşullarının diğer branşlardan belirgin şekilde farklı olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin başından ayrılamama, sürekli çalışmanın getirdiği yorgunluk, dinlenme eksikliği ve meslektaşlarla iletişim kuramama gibi sorunlar öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda, okul öncesi öğretmenlerinin çalışma koşullarını iyileştirmek, verimliliği artırmak ve kaliteli eğitimi desteklemek amacıyla yardımcı personel sayısının artırılması önerilmektedir.

Ada vd. (2014) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda 63 dışsal ve 19 içsel motive edici etken ile 82 dışsal ve 9 içsel motivasyon bozucu faktörün varlığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin motivasyonlarını sürdürebilmeleri ve mesleki başarılarını artırabilmeleri için güçlü ve güven veren bir yönetici desteği kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle sosyoekonomik durumu düşük bölgelerde çalışan öğretmenlerin, tatmin edici insan ilişkilerine ve başarı hissi sağlayacak sosyal desteğe ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

Arslantaş vd. (2018) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda lise öğretmenlerinin mesleki motivasyon algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiş ve bu durumun eğitim durumu, meslek seçimindeki istek ve mesleki memnuniyet gibi değişkenlere bağlı olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Eğitim düzeyinin artışıyla birlikte mesleki motivasyonun da yükseldiği, mesleklerini isteyerek seçen ve mesleki memnuniyeti yüksek olan öğretmenlerin motivasyonlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Nitel bulgular, lise öğretmenlerinin mesleki motivasyonun artmasında ya da azalmasında dışsal faktörleri ön planda değerlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Doğan (2020) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda 12 içsel ve 16 dışsal motive edici etken ile 13 içsel ve 18 dışsal motivasyon bozucu faktörün varlığını ortaya koymuştur. Bu faktörlerin büyük ölçüde insan ilişkileri ve bireysel niteliklerle bağlantılı olduğu gözlemlenmiştir. Ortaokulda çalışan branş öğretmenleri için okul yönetimi ve velilerin

desteği, yeterli fiziksel olanaklar ve meslektaşlar arası dayanışma, motivasyonlarını artıran başlıca ihtiyaçlar arasında yer almaktadır.

Öneriler

- Eğitim ortamlarının fiziksel ve teknolojik imkanları iyileştirilerek öğretmenlerin ders işleme süreçlerinde desteklenmesi sağlanabilir. Ayrıca, idare ve velilerin iş birliğini artıracak düzenli iletişim ve koordinasyon mekanizmaları oluşturulmalıdır.
- Sınıf ortamında öğrenci katılımını artırmak amacıyla öğretmenlere destekleyici materyaller sağlanmalı ve etkinlikler düzenlenmelidir. Ayrıca, velilerin ve okul idaresinin iş birliğini güçlendirecek iletişim mekanizmaları oluşturularak öğretim süreçlerine aktif katkıları teşvik edilmelidir.
- Velilerin eğitim süreçlerine daha etkin katılımını sağlamak için düzenli veli-öğretmen toplantıları ve eğitim seminerleri organize edilmelidir. Ayrıca, ulaşılabilir ve sürdürülebilir bir iletişim ağı kurularak veli-öğretmen işbirliği güçlendirilmelidir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek için ihtiyaç analizine dayalı eğitim programları ve yenilikçi seminerler düzenlenmelidir. Ayrıca, sürekli öğrenmeyi teşvik eden kariyer gelişim fırsatları sunularak öğretmenlerin motivasyonu ve bağlılığı artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ada, ř., Akan, D., Ayık, A., Yıldırım, İ. (2014). Öğretmenlerin motivasyon etkenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 151-166
- Arslantaş, H. İ., Tösten, R., & Bektaş Marakı, D. (2018). Lise öğretmenlerinde mesleki motivasyon unsurları: karma yöntemli bir alışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 880-895.

- Asar, R., Civan, D., & Tonbul Akkurt, S. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar. *Turkish Journal of Educational Studies*, 10(3), 237-252.
- Aynas, N., Aynas, S., & Atsız, C. (2024). Öğretmenlerin mesleki motivasyon düzeyleri ile sınıf rehberlik uygulamaları arasındaki ilişki. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 869-892
- Chmiliar, I. (2010). *Encyclopedia of case study research*. (E. Wiebe, A. Mills, & G. Durepos, Dü) Sage publications.
- Cihangir-Çankaya, Z. (2009). Öğretmen adaylarında temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve iyi olma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 691-711.
- Dereli, E., & Acat, M. B. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenliği bölümü öğrencilerinin motivasyon kaynakları ve sorunları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 173-187.
- Doğan, M. (2020). Ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin motivasyon etkenleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(5), 27-37.
- Küçüközkan, Y. (2015). Liderlik ve motivasyon teorileri: Kuramsal bir çerçeve. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 85-116.
- Neuman, W. (2020). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar* (Cilt I). (Ö. Akkaya, Çev.) Siyasal Kitabevi.
- Taş, S., & Korkmaz, İ. (2019). Sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörler. *Sportive*, 2(1), 12-24.